

Historia Iliyofichika ya Aya ya Arobaini - Namba Ishirini na Tisa

Ezekieli Namba Kumi

Jeff Pippenger

2026-08-31

Kuna mistari mingi ya kushangaza na ya muhimu ya kinabii pamoja na kweli katika kitabu cha Ezekieli. Miongoni mwa vielelezo vya kibiblia vya manabii ndani ya hekalu, Ezekieli ndiye, zaidi ya wote, anayebainisha magurudumu yaliyo ndani ya magurudumu. Magurudumu hayo, kulingana na Dada White, yanawakilisha mwingiliano changamani wa shughuli za kibinadamu unaoonyesha mfululizo wa matukio katika wakati wa mvua ya masika. Matukio hayo yanawakilishwa na nabii alipoingia mwenyewe ndani ya unabii katika mfano wa kuigizwa kwa matendo, kama vile Ezekieli anapolala ubavu wake wa kushoto na kisha wa kulia katika kielelezo cha sura ya nne kuhusu kuzingirwa kwa Yerusalemu. Pia kuna tarehe kumi na tatu mahsusi zinazoeleza historia ya Ezekieli, na kwa kufanya hivyo zinatoa alama za njia za kipindi cha mvua ya masika, wakati wale mia moja arobaini na nne elfu wanatiwa muhuri. Kuna kweli zinazowasilishwa si kwa njia ya tarehe tu, bali pia kwa namba kama vile kumi na saba, kumi na tisa, ishirini na tano, sabini, arobaini, mia tatu na tisini, na bila shaka, thelathini. Namba nyingine ambayo huenda ndiyo namba iliyo muhimu zaidi katika kitabu cha Ezekieli ni namba mia moja na hamsini. Hata hivyo namba mia moja na hamsini haipatikani katika kitabu cha Ezekieli. Hata hivyo, mstari juu ya mstari—ipo humo.

Namba mia moja hamsini imepandikizwa kiunabii ndani ya mstari wa kuzingirwa, na kuzingirwa ni mstari wa kipekee wa unabii; au ukipenda, kuzingirwa ni gurudumu. Mstari wa kiunabii wa historia daima utakuwa na alfa na omega, na kwa kufanya hivyo sifa za alfa na omega lazima ziwakilishwe katika mwanzo na mwisho wa mstari, la sivyo si mstari. Tukio la alfa la kuzingirwa lilikuwa kifo cha mke wa Ezekieli, na mwisho wa kuzingirwa ulikuwa kifo cha bibi-arusi wa Kristo, kama inavyowakilishwa na kuharibiwa kwa Yerusalemu.

Nami mimi Yohana nikaona mji ule mtakatifu, Yerusalemu mpya, ukishuka kutoka mbinguni kwa Mungu, ukiwa tayari kama bibi-arusi aliyepambwa kwa ajili ya mumewe. Nikasikia sauti kuu kutoka mbinguni ikisema, Tazama, maskani ya Mungu ni pamoja na wanadamu, naye atakaa pamoja nao, nao watakuwa watu wake, na Mungu mwenyewe atakuwa pamoja nao, naye atakuwa Mungu wao. Naye Mungu atafuta kila chozi katika macho yao; wala mauti haitakuwapo tena; wala huzuni, wala kilio, wala maumivu hayatakuwapo tena; kwa maana mambo ya kwanza yamekwisha kupita. Na yeye aliyeketi juu ya kiti cha enzi akasema, Tazama, nayafanya yote kuwa mapya. Akaniambia, Andika; kwa maana maneno haya ni ya kweli na ya uaminifu. Akaniambia tena, Imekwisha kuwa. Mimi ni Alfa na Omega, mwanzo na mwisho. Mimi nitampa yeye aliye na kiu maji ya chemchemi ya uzima bure. Yeye ashindaye atayarithi haya yote; nami nitakuwa Mungu wake, naye atakuwa mwanangu. Lakini waoga, na wasioamini, na wachukizao, na wauaji, na waasherati, na wachawi, na waabuduo

sanamu, na waongo wote, sehemu yao itakuwa katika lile ziwa liwakalo moto na kiberiti; hii ndiyo mauti ya pili. Akaja kwangu mmoja wa wale malaika saba waliokuwa na vile vitasa saba vilivyojaa mapigo saba ya mwisho, akasema nami, akinena, Njoo huku, nami nitakuonyesha yule bibi-arusi, mke wa Mwana-Kondoo. Ufunuo 21:2–9.

Mke wa Ezeieli hufa mwanzoni mwa mazingiwa, naye hapo anatambuliwa kuwa “tamaa ya” “macho” ya Ezeieli; na katika maangamizi ya Yerusalemu yaliyowekwa wazi katika sura iyo hiyo, Yerusalemu inatambuliwa kuwa “tamaa ya” “macho” ya Israeli.

Tena, katika mwaka wa tisa, mwezi wa kumi, siku ya kumi ya mwezi, neno la Bwana likanijia, kusema, ... Tena neno la Bwana likanijia, kusema, Mwanadamu, tazama, ninakuondolea kwa pigo tamani ya macho yako; walakini hutaomboleza wala kulia, wala machozi yako hayatakutoka. Uzuie kulia; usifanye maombolezo kwa ajili ya wafu; jivike kilemba chako kichwani, na vaa viatu vyako miguuni, wala usifunike midomo yako, wala usile chakula cha watu. Basi nikasema na watu asubuhi; na jioni mke wangu akafa; nami nikafanya asubuhi kama nilivyoamriwa. Watu wakaniambia, Je! hutatuambia mambo haya yana maana gani kwetu, hata unatenda hivi?

Ndipo nikawajibu, Neno la Bwana likanijia, kusema, Waambie nyumba ya Israeli, Bwana MUNGU asema hivi; Tazama, nitatia unajisi patakatifu pangu, fahari ya nguvu zenu, tamanio la macho yenu, na hicho ambacho nafsi yenu yakihurumia; na wana wenu na binti zenu mliowaacha wataanguka kwa upanga. Nanyi mtatenda kama nilivyotenda mimi; hamtaziba midomo yenu, wala hamtakula chakula cha watu. Na vilemba vyenu vitakuwa juu ya vichwa vyenu, na viatu vyenu miguuni mwenu; hamtaomboleza wala kulia; bali mtaisha kwa sababu ya maovu yenu, na kuugua ninyi kwa ninyi.

Hivyo Ezeieli atakuwa ishara kwenu; kama yote aliyoyafanya, ndivyo mtakavyofanya; na jambo hili litakapokuja, ndipo mtakapojua ya kuwa mimi ndimi Bwana MUNGU. Tena, wewe mwanadamu, je! haitakuwa siku ile nitakapowaondolea nguvu zao, furaha ya fahari yao, tamanio la macho yao, na kile walichowekea nia zao, wana wao na binti zao, kwamba yeye atakayeponea katika siku hiyo atakuja kwako, ili akusikize kwa masikio yake mwenyewe? Katika siku hiyo kinywa chako kitafunguliwa kwa ajili ya yeye aliyeokoka, nawe utasema, wala hutakuwa bubu tena; nawe utakuwa ishara kwao; nao watajua ya kuwa mimi ndimi Bwana. Ezeieli 24:1, 15–27.

Alfa ya mazingiro ni kifo cha tamanio la Ezeieli, na omega yake ni kifo cha tamanio la Israeli.

Kusikia, Lakini Bila Kusikia

Kuna mara tano ambapo wazee au watu wanaonyeshwa kwa namna fulani kuwa wanamsikiliza Ezeieli. Katika Ezeieli 8:1, wazee wa Yuda wanaketi mbele yake. Katika Ezeieli 14:1 wazee wanakuja na kuketi mbele yake. Katika Ezeieli 20:1 wazee wa Israeli wanakuja kumwuliza Bwana. Katika Ezeieli 37:18, Mungu anamwambia Ezeieli: “Wakati watoto wa watu wako watakaposema nawe, wakisema, Je! hutatuonyesha maana ya mambo haya ni nini?” Katika sura ya ishirini na nne watu wanauliza moja kwa moja: “Je! hutatuambia mambo haya ni nini kwetu sisi, hata wafanya hivyo?” Katika kila mojawapo ya visa hivyo vitano, wazee au watu wako katika hali

ya Laodikia.

Naye akasema, Enenda, ukawaambie watu hawa, Sikieni kweli, lakini msielewe; kaoneni kweli, lakini msitambue. Uufanye moyo wa watu hawa kuwa mzito, uyafanye masikio yao kuwa mazito, ukayafumbe macho yao; wasije wakaona kwa macho yao, wakasikia kwa masikio yao, wakaelewa kwa mioyo yao, wakaongoka, wakaponywa. Isaya 6:9, 10.

Vielelezo vitano vya watu wanaosikia lakini hawasikii, na vielelezo vitano vya watu wanaoona lakini hawaoni, vinapatana na hatua tano za wale wanaokataa kuona na kusikia katika ushuhuda wa Isaya.

Lakini neno la BWANA lilikuwa kwao amri juu ya amri, amri juu ya amri; mstari juu ya mstari, mstari juu ya mstari; hapa kidogo, na pale kidogo; ili waende, waanguke kwa mgongo, wavunjike, wanaswe, na kutekwa. Isaya 28:13.

Na wengi miongoni mwao watajikwaa, na kuanguka, na kuvunjika, na kunaswa, na kutekwa. Isaya 8:15.

Ishara

Katika sura ya ishirini na nne ya Ezekieli, kipindi kinachoanza kwa mazingiwa na kwa kifo cha mke wa Ezekieli—tamani ya macho yake—kinaishia katika kifo cha Yerusalemu—tamani ya macho ya Israeli. Mazingiwa ya mwaka mmoja na nusu yana alama bainifu ya Alfa na Omega, na kipindi hicho huanza na kuishia kwa ishara. Kama ilivyo katika Ezekieli ishirini na nne, Yesu anatambulisha ishara ya mazingiwa katika Mathayo ishirini na nne.

“Maneno ya Kristo yalikuwa yamenenwa masikioni mwa idadi kubwa ya watu; lakini alipokuwa peke yake, Petro, Yohana, Yakobo, na Andrea wakamjia alipokuwa ameketi juu ya Mlima wa Mizeituni. ‘Tuambie,’ wakasema, ‘mambo haya yatakuwa lini? nayo ni nini dalili ya kuja Kwako, na ya mwisho wa dunia?’ Yesu hakuwajibu wanafunzi Wake kwa kushughulikia kando kando uharibifu wa Yerusalemu na siku kuu ya kuja Kwake. Aliunganisha maelezo ya matukio haya mawili. Kama angelikuwa amewafunulia wanafunzi Wake matukio ya wakati ujao kama alivyoyaona, wasingeweza kustahimili kuyaona. Kwa rehema kwao alichanganya maelezo ya misukosuko hiyo miwili mikubwa, akiwaacha wanafunzi wajifunze maana yake wenyewe. Aliporejelea uharibifu wa Yerusalemu, maneno Yake ya kinabii yalivuka tukio hilo na kufikia ule mteketezo wa mwisho katika siku ile ambayo Bwana atasimama kutoka mahali Pake ili kuuadhibu ulimwengu kwa uovu wao, wakati ambapo dunia itafunua damu yake, wala haitawafunika tena waliouawa wake. Hotuba hii yote ilitolewa, si kwa ajili ya wanafunzi tu, bali pia kwa ajili ya wale watakaoishi katika matukio ya mwisho ya historia ya dunia hii.”

“Akiwaelekea wanafunzi Wake, Kristo alisema, ‘Jihadharini mtu awaye yote asiwadanganye. Kwa maana wengi watakuja kwa jina Langu, wakisema, Mimi ni Kristo; nao watadanganya wengi.’ Masihi wengi wa uongo watatokea, wakidai kufanya miujiza, na kutangaza kwamba wakati wa ukombozi wa taifa la Kiyahudi umefika. Hawa watawapotosha wengi. Maneno ya Kristo yalitimizwa. Kati ya kifo Chake na kuzingirwa kwa Yerusalemu, masihi wengi wa uongo walitokea. Lakini onyo hili lilipewa pia wale waishio katika kizazi hiki cha ulimwengu.

Udanganyifu uleule uliotendwa kabla ya maangamizi ya Yerusalemu umetendwa katika vipindi vyote vya nyakati, nao utatendwa tena.”

“Nanyi mtasikia habari za vita na tetesi za vita; angalieni msifadhaike; kwa maana hayo yote hayana budi kutukia, lakini mwisho haujafika bado.’ Kabla ya kuangamizwa kwa Yerusalemu, wanadamu walipigania ukuu. Wafalme walikatiliwa mbali. Wale waliodhaniwa kuwa wangesimama karibu na kiti cha enzi waliuawa. Kulikuwa na vita na tetesi za vita. ‘Hayo yote hayana budi kutukia,’ alisema Kristo, ‘lakini mwisho [wa taifa la Kiyahudi kama taifa] haujafika bado. Kwa maana taifa litaondoka kupigana na taifa, na ufalme kupigana na ufalme; tena kutakuwa na njaa, na tauni, na matetemeko ya nchi katika mahali mbalimbali. Hayo yote ndiyo mwanzo wa huzuni.’ Kristo alisema, Kadiri marabi wanavyoziona ishara hizi, watatangaza kwamba ni hukumu za Mungu juu ya mataifa kwa sababu ya kuwashikilia watu Wake wateule utumwani. Watatangaza kwamba ishara hizi ni dalili ya ujio wa Masihi. Msidanganyike; hizo ni mwanzo wa hukumu Zake. Watu wamejitazama wenyewe. Hawajatubu wala kuongoka ili niwaponye. Ishara wanazoziwakilisha kuwa dalili za kuachiliwa kwao kutoka utumwani ni ishara za kuangamizwa kwao.” The Desire of Ages, 628.

Kuzingirwa kwa Yerusalemu katika mwaka wa 66 kulihusisha ishara ya Roma kuweka bendera zake katika viunga vya patakatifu. Maelezo ya Yesu kuhusu matukio ya kipindi cha mwaka 66 hadi 70 yaliunganisha uharibifu wa mwaka wa 70 na Kuja Kwake kwa Mara ya Pili; na kuna ishara inayohusishwa na Kuja Kwake kwa Mara ya Pili.

“Punde si punde macho yetu yalielekezwa upande wa Mashariki, kwa maana kulikuwa kumejitokeza wingu dogo jeusi, lililokuwa karibu nusu ya ukubwa wa kiganja cha mkono wa mtu, ambalo sisi sote tulijua kwamba lilikuwa Ishara ya Mwana wa Adamu.” The Day Star, 1846.

Mwanzo na mwisho wa historia ya 66 hadi 70 BK vina ishara inayohusishwa na mwanzo wa mazingiro na uharibifu wa mji, ambayo inapatana na ishara ya alfa na omega ya kufa kwa tamani la macho katika 587 KK na 586 KK.

Historia ya kuzingirwa kwa mwaka mmoja na nusu ni “ishara” kwa ajili ya siku za mwisho. Wanawali wapumbavu wanaowakilishwa katika historia ya Ezekieli wanapata mwafaka wao katika historia ya wanawali wenye hekima walioiona ishara ya kuzingirwa katika mwaka wa 66 na kukimbilia mahali pa usalama. Kuzingirwa kwa mwaka mmoja na nusu ndiyo ishara inayodhihirisha makundi mawili ya waabuduo. Kundi moja litaielewa ishara hiyo, kundi lingine, linalowakilishwa kama “wengi” na Isaya—halitaona wala kusikia.

Wengi na Wachache

Ndipo mfalme akawaambia watumishi, Mfungeni mikono na miguu, mkamchukue, na kumtupa katika giza la nje; ndiko kutakuwako kilio na kusaga meno. Kwa maana wengi wameitwa, bali wachache wamechaguliwa. Mathayo 22:13, 14.

Hivyo walio wa mwisho watakuwa wa kwanza, na walio wa kwanza watakuwa wa mwisho; kwa maana wengi wameitwa, bali wachache wamechaguliwa. Mathayo 20:16.

Kuona na Kusikia

Kuna mifano mitano ya mfano iliyotendwa katika kitabu cha Ezeieli, na pia mara tano Ezeieli alinena kwa viongozi na kwa watu. Mashahidi hao wawili wanawatambulisha wanawali watano wapumbavu wanaokataa ‘kuona’ na wanaokataa ‘kusikia.’ Wanakataa kuona au kusikia maarifa yanayoongezwa wakati Yesu, ambaye kama Simba wa kabila la Yuda anafungua muhuri wa Neno Lake la kinabii.

Ulimwengu Utaona na Kusikia

Enyi nyote mnaoishi duniani, na wakaao juu ya nchi, angalieni, atakapoinua bendera juu ya milima; na tarumbeta itakapopigwa, sikieni. Isaya 18:3.

Na katika siku hiyo viziwi watayasikia maneno ya kitabu, na macho ya vipofu yataona kutoka katika ukungu, na kutoka katika giza. Isaya 29:18.

Watu Wangu Wapumbavu na Wajinga Hawana Maarifa

Hata lini nitaona bendera, na kuisikia sauti ya tarumbeta? Kwa maana watu wangu ni wapumbavu, hawakunijua; ni watoto wapumbavu, wala hawana ufahamu; wana hekima ya kutenda mabaya, lakini hawana maarifa ya kutenda mema. Yereimia 4:21, 22.

Tangazeni jambo hili katika nyumba ya Yakobo, mkalitangaze katika Yuda, mkisema, Lisikieni sasa hili, enyi watu wapumbavu, msio na ufahamu; mlio na macho, wala hamwoni; mlio na masikio, wala hamsikii. Yereimia 5:20, 21.

Nyumba Ya Uasi

Neno la BWANA likanijia tena, kusema, Mwanadamu, unakaa katikati ya nyumba ya kuasi, walio na macho ya kuona, lakini hawaoni; wana masikio ya kusikia, lakini hawasikii; kwa maana wao ni nyumba ya kuasi. Ezeieli 12:1, 2.

Kwa hiyo nasema nao kwa mifano: kwa sababu wakiona hawaoni, na wakisikia hawasikii, wala hawaelewi. Na ndani yao unatimia unabii wa Isaya, usemao, Kwa kusikia mtasikia, wala hamtaelewa; na kwa kuona mtaona, wala hamtatambua; kwa maana moyo wa watu hawa umenona, na masikio yao yamekuwa mazito kusikia, na macho yao wameyafumba; wasije wakati wowote wakaona kwa macho yao, na kusikia kwa masikio yao, na kufahamu kwa moyo wao, na kugeuka, nami niwaponye.

Lakini heri macho yenu, kwa maana yanaona; na masikio yenu, kwa maana yanasikia. Kwa maana amin, nawaambia, kwamba manabii wengi na watu wenye haki walitamani kuyaona mambo haya mnayoyaona, wala hawakuyaona; na kuyasikia mambo haya mnayoyasikia, wala hawakuyasikia. Mathayo 13:13–17.

Njia za Kale

Bwana asema hivi, Simameni njiani, mkaone, mkaulize habari za mapito ya kale, mkaulize, Iko wapi njia iliyo njema? Mkaitembe, nanyi mtapata raha kwa roho zenu. Lakini wakasema,

Hatuwezi kutembea humo. Tena niliweka walinzi juu yenu, nikisema, Sikilizeni sauti ya tarumbeta. Lakini wakasema, Hatusikilizi. Yeremia 6:16, 17.

Ujumbe wa 1840–1844

“Jumbe zote zilizotolewa kuanzia 1840–1844 zinapaswa kufanywa zenye nguvu sasa, kwa maana kuna watu wengi ambao wamepoteza mwelekeo wao. Jumbe hizo zinapaswa kuwafikia makanisa yote.

“Kristo alisema, ‘Heri macho yenu, kwa maana yanaona; na masikio yenu, kwa maana yanasikia. Kwa maana amin nawaambia, ya kwamba manabii wengi na watu waadilifu walitamani kuyaona mambo haya mnayoyaona, wala hawakuyayaona; na kuyasikia mambo haya mnasikia, wala hawakuyasikia’ [Mathayo 13:16, 17]. Yamebarikiwa macho yale yaliyoona mambo yale yaliyoonekana katika mwaka wa 1843 na 1844.

“Ujumbe ulitolewa. Wala kusiwepo na kukawia kuurudia ujumbe huo, kwa maana ishara za nyakati zinatimizwa; kazi ya kufunga lazima ifanywe. Kazi kubwa itafanywa kwa muda mfupi. Ujumbe utatolewa upesi kwa agizo la Mungu, nao utakua na kuwa kilio kikuu. Ndipo Danieli atasimama katika sehemu yake, ili kutoa ushuhuda wake.” Manuscript Releases, volume 21, 437.

Ishara ya Kuzingirwa

Katika kitabu cha Ezekieli kuna mara tano ambapo yeye “aliigiza” mfano ambao watu walikataa kuuona, na pia mara tano “alinena” na watu hao, ambao walikataa kusikia. Mashahidi hao wawili wa mfano ulioigizwa na wa kunena waliwasilishwa kwa wanawali watano wapumbavu. Mmoja wa mifano iliyoigizwa, ulio katika sura ya nne, unawakilisha “ishara” ya mazingiwa, inayoonya juu ya uharibifu unaokuja. Ujumbe wa Ezekieli ndio ujumbe kwa Laodikia.

“Ishara” iliyotolewa kwa Laodikia ni ‘ishara ya kuzingirwa’, na kuzingirwa kwa siku za mwisho kunawakilishwa na mashahidi kadhaa. Ishara pekee waliyopewa Wayahudi wa siku za Kristo ilikuwa ishara ya Yona, ambaye anawakilisha mfano ulioigizwa wa siku tatu ndani ya tumbo la nyangumi.

Ndipo baadhi ya waandishi na Mafarisayo wakamjibu, wakisema, Mwalimu, twataka kuona ishara itokayo kwako. Lakini akajibu, akawaambia, Kizazi kibaya na cha uzinzi hutafuta ishara; wala hakitapewa ishara nyingine, isipokuwa ishara ya nabii Yona; kwa maana kama vile Yona alivyokuwa siku tatu mchana na usiku katika tumbo la nyangumi; vivyo hivyo Mwana wa Adamu atakuwa siku tatu mchana na usiku katika moyo wa nchi. Mathayo 12:38–40.

Ishara ya Yona

Ishara ya Yona ilikuwa mfano wa kinabii uliotendwa wa ufufuo kutoka katika mauti. Yohana anawakilisha ukweli huohuo, kwa maana alitupwa katika chungu cha mafuta yanayochemka, naye akatoka akiwa hai. Danieli katika tundu la simba na wale watu watatu mashuhuri katika tanuru la Nebukadneza wanawakilisha ufufuo kutoka katika mauti. Wote wanawawakilisha wale mia moja

arobaini na nne elfu wanaofufuliwa katika Ufunuo sura ya kumi na moja.

“Mawazo ya Mwokozi sasa yakarejea kutoka katika kutafakari yaliyopita na yajayo. Wakati watu walipokuwa wakijitahidi kufafanua yale waliyoyaona na kuyasikia kulingana na hisia zilizokuwa zimefanywa katika akili zao, na kulingana na nuru waliyoimiliki, ‘Yesu akajibu, akasema, Sauti hii haikukuja kwa ajili yangu, bali kwa ajili yenu.’ Huu ulikuwa uthibitisho wa kilele wa Umasiya wake, ishara ya Baba kwamba Yesu alikuwa amenena kweli, na kwamba alikuwa Mwana wa Mungu. Je, Wayahudi wangegeuka na kuiacha ushuhuda huu wa Mbingu ya juu? Waliwahi kumwuliza Mwokozi, Ni ishara gani utuonyeshayo ili tupate kuona na kuamini? Ishara zisizohesabika walikuwa wamepewa katika huduma yote ya Kristo; hata hivyo walikuwa wamefumba macho yao na kuifanya migumu mioyo yao wasije wakasadikishwa. Muujiza wa kilele wa kufufuliwa kwa Lazaro haukuondoa kutokuamini kwao, bali uliwajaza uovu ulioongezeka; na sasa kwa kuwa Baba alikuwa amenena, na wasingeweza kuomba ishara nyingine zaidi, mioyo yao haikulainishwa, nao bado walikataa kuamini.” Spirit of Prophecy, volume 3, 79.

Lazaro alikuwa ishara ya ufufuo kama ulivyofanywa kwa mfano na Yona katika tumbo la nyangumi. Sauti ya Baba kuhusiana na Lazaro aliyefufuliwa inawakilisha muungano wa Uungu na ubinadamu, ambao bila shaka ndio asili ya Kristo, aliyefanya mwili wa kibinadamu kuwa Wake. Muungano wa Uungu na ubinadamu ni bendera ya wale mia moja arobaini na nne elfu, na Lazaro ndiye ishara ya nguvu ya ufufuo itakayotekeleza kuunganishwa kwa Muumba na kiumbe.

“Kwa kumfufua Lazaro, wengi waliongozwa kumwamini Yesu. Ilikuwa ni mpango wa Mungu kwamba Lazaro afe na alazwe kaburini kabla Mwokozi hajafika. Kumfufua Lazaro kulikuwa muujiza mkuu kabisa wa Kristo, na kwa sababu yake wengi walimtukuza Mungu.” Manuscript Releases, volume 21, 111.

Lazaro aliongoza kuingia kwa ushindi katika Yerusalemu, naye alikuwa “ishara” iliyo hai ya ufufuo unaonyeshwa na Yona.

“Lazaro, ambaye mwili wake ulikuwa umeona uharibifu kaburini, lakini ambaye sasa alifurahia nguvu za utu wa kiumbe wenye utukufu, aliongoza mnyama ambaye Mwokozi alipanda juu yake.” The Desire of Ages, 572.

Kuingia kwa ushindi kunalingana na mkutano wa kambini wa Exeter, ambao ulikuwa utimizo wa alfa wa mfano wa mabikira kumi, na hivyo huipatanisha “ishara” ya Yona na Lazaro na utimizo wa omega na mkamilifu wa kutangazwa kwa ujumbe, “Tazama, Bwana-arusi anakuja!”

“Mara nyingi ninaelekezwa kwenye mfano wa mabikira kumi, watano miongoni mwao walikuwa wenye hekima, na watano wapumbavu. Mfano huu umetimizwa na utatimizwa kwa kila nukta, kwa maana una matumizi ya pekee kwa wakati huu, na, kama ujumbe wa malaika wa tatu, umetimizwa na utaendelea kuwa ukweli wa wakati huu mpaka mwisho wa wakati.” Review and Herald, Agosti 19, 1890.

Yona, Lazaro, na Samuel Snow kuchelewa kufika kwenye mkutano wa kambi wa Exeter kunapatana na “ishara ya kuzingirwa” ya Ezekieli. Lazaro alimwongoza Kristo kuingia Yerusalemu akiwa amepanda punda.

“Bates alikuwa mmoja wa viongozi muhimu katika mkutano wa kambi wa Exeter (New Hampshire) mnamo Agosti, 1844, wakati ‘kilio cha kweli cha usiku wa manane’ kilipowasilishwa kwa mara ya kwanza. Ilitokea kwamba Bates ndiye aliyekuwa mhubiri aliyechaguliwa kwa ibada ya asubuhi ile kambini. Alikuwa akiwasihi wasikilizaji wake wawe waaminifu na akiwaaminisha kwa utulivu kwamba Mungu alikuwa akiwajaribu tu, kwamba walikuwa katika wakati wa kukawia, na mawazo mengine yanayofanana na hayo, wakati Samuel S. Snow alipoingia kambini akiwa amepanda farasi. Akiketi kando ya dada yake, Bi. John Couch, Snow alirudia kwa kusisitiza imani yake kwamba Kristo angeonekana wakati uliowekwa. Akiwa amesisimka sana, Bi. Couch aliwashtua wasikilizaji kwa kusimama na kutangaza, ‘Huyu hapa mtu mwenye ujumbe kutoka kwa Mungu!’” Leroy Froom, *The Prophetic Faith of our Fathers*, juzuu ya 4, 549.

Mnamo Aprili, 1521, Martin Luther alisafiri kwa gari la farasi kwenda kwenye Diet of Worms, ambako alikataa mapokeo na desturi za kipapa na akasema, “Isipokuwa nishawishiwe kwa ushuhuda wa Maandiko au kwa hoja iliyo wazi... siwezi wala sitakana jambo lolote, kwa kuwa si salama wala si sawa kwenda kinyume na dhamiri. Hapa ninasimama. Siwezi kufanya vinginevyo. Mungu anisaidie. Amina.”

Kama vile Mafarisayo walivyoupinga mwingilio wa ushindi wa Kristo, ndivyo mamlaka za kipapa zilivyoupinga mwingilio wa Luther. Kisha Luther alibadili jina lake (ishara ya kutiwa muhuri) na akafichwa kwa muda alipokuwa akitafsiri Agano Jipya katika lugha ya Kijerumani. Kufikishwa kwake mbele ya Diet of Worms kulifaninisha Kilio cha Usiku wa Manane kilichoongoza kwenye amri ya kifo kutoka kwa mamlaka za kanisa na serikali za wakati huo, hivyo kikifaninisha sheria ya Jumapili. Baada ya miezi kumi akiwa mafichoni chini ya jina la ‘Junker Jörg,’ tishio kutoka kwa mamlaka lilikuwa limebadilika, kwa kiasi kikubwa likielekezwa kwenye matatizo mawili ya kijeshi yaliyomkabili Charles V mpotovu. Vitisho hivyo viwili vya kijeshi vilikuwa Ufaransa na Uislamu, vikiwakilisha muungano uleule usio mtakatifu wa ujamaa na Uislamu ambao leo unaukabili wanadamu.

“Kazi ya Mungu duniani huonyesha, kutoka kizazi hata kizazi, mfanano wa kushangaza katika kila matengenezo makuu au mwamsho wa kidini. Kanuni za jinsi Mungu anavyoshughulika na wanadamu daima ni zilezile. Harakati muhimu za wakati wa sasa zina ulinganifu wake katika zile za zamani, na uzoefu wa kanisa katika nyakati zilizopita una mafundisho yenye thamani kubwa kwa wakati wetu wenyewe.” *The Great Controversy*, 343.

Punda aliyekuwa akiongozwa na Lazaro alimleta Kristo hadi Yerusalemu, gari la farasi lilimleta Luther kwenye Baraza la Worms, na farasi alimleta Snow kwenye mkutano wa kambi wa Exeter, hivyo kumtambulisha punda na farasi, ambao wote wawili ni washiriki wa familia ya “Equidae” katika jenasi ya “Equus,” kuwa ishara ya ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane.

Furahi sana, Ee binti wa Sayuni; piga kelele, Ee binti wa Yerusalemu: tazama, Mfalme wako anakujia: yeye ni mwenye haki, naye ana wokovu; ni mnyenyekevu, naye amepanda punda, naam, mwana-punda, mwana wa punda jike. Zekaria 9:9.

Ishara ya ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane ni kuwasili kwa punda au farasi, vyote vikiwa alama za Uislamu. Mjumbe mteule wa ujumbe wa kweli wa kilio cha usiku wa manane aliwasili juu ya farasi, kwa upatanifu na Kristo kuwasili juu ya punda. “Kuzingirwa” katika siku za mwisho kunatiwa alama na kutimizwa kwa utambulisho wa Ellen White kwamba mji wa Nashville utapigwa na “mipira ya moto.”

Kwa nini mazingirwa yanaanza kwenye mipira ya moto ya Nashville? Je, ni kwa sababu Uislamu unawakilishwa na punda na farasi katika Neno la kinabii la Mungu?

Smirna

Mfalme Nero huashiria mwanzo wa kanisa la Smirna wakati mji wa Roma ulipochomwa moto katika mwaka wa 64. Tarehe hiyo huashiria mwanzo wa mateso ya kanisa la Kikristo yaliyotekelezwa katika kipindi cha miaka mia mbili na hamsini kilichohitimishwa na Amri ya Milan katika mwaka wa 313. Kufanyizwa kwa sanamu ya mnyama huwakilisha alama ya njia ya alfa inayoanzisha kipindi kinachomalizika kwa alama ya njia ya omega inayowakilishwa na chapa ya mnyama katika sheria ya Jumapili iliyo karibu kuja. Kipindi hicho kinatambulishwa kuwa kinaanza kwa “amri.”

“Ikiwa msomaji angeelewa vyombo vitakavyotumiwa katika pambano linalokuja upesi, hana budi ila kufuatilia kumbukumbu ya njia ambazo Roma ilitumia kwa kusudi lilo hilo katika nyakati zilizopita. Akitaka kujua jinsi Wapapa na Waprotestanti walioungana watakvowatendea wale wanaokataa mafundisho yao ya imani, na aone roho ambayo Roma ilidhihirisha kuelekea Sabato na watetezi wake.

“Amri za kifalme, mabaraza ya jumla, na maagizo ya kanisa yaliyoungwa mkono na mamlaka ya kidunia yalikuwa hatua ambazo kwa hizo sikukuu ya kipagani ilifikia nafasi yake ya heshima katika ulimwengu wa Kikristo. Hatua ya kwanza ya hadhara iliyolazimisha ushikaji wa Jumapili ilikuwa sheria iliyotungwa na Konstantino. (A.D. 321; tazama tanbihi ya Kiambatisho kwa ukurasa wa 53.) Amri hii iliwataka wakazi wa mijini kupumzika katika ‘siku yenye heshima ya jua,’ lakini iliwaruhusu watu wa mashambani kuendelea na shughuli zao za kilimo. Ingawa kwa hakika ilikuwa sheria ya kipagani, ilitekelezwa na mfalme baada ya kuukubali Ukristo kwa jina tu.” *The Great Controversy*, 574.

Amri ya kwanza ya kifalme iliyoashiria mpito kutoka kwa kanisa la Smirna kwenda kwa kanisa la Pergamo ilikuwa Amri ya Milan mwaka 313. Iliwakilisha hatua ya kwanza iliyoongoza kwenye sheria ya kwanza ya Jumapili ya mwaka 321. Uharibifu wa Yerusalemu ni mfano wa sheria ya Jumapili, na mashahidi wawili wa kiunabii hutambulisha mazingirwa yaliyotangulia uharibifu huo. Mazingirwa hayo mawili, yanayowakilishwa na mazingirwa ya tatu ya Babeli mwaka 587 KK na mazingirwa ya pili ya Rumi katika mwaka 70, hutambulisha kwamba alama ya njia inayotangulia alama ya njia ya sheria ya Jumapili—ni mazingirwa ya kiunabii.

Nebukadneza aliuzingira mji dhidi ya Yehoyakimu, kisha dhidi ya Yehoyakini na hatimaye dhidi ya Sedekia. Cestius aliuzingira katika mwaka wa 66, na akaitimiza ishara ambayo Yesu alikuwa amelipatia kanisa, sawa na vile kuzingirwa kwa tatu kwa mwaka 587 KK kulivyokuwa na ishara ya

kifo cha mke wa Ezekeili. Alama ya njia inayotangulia uharibifu wa Yerusalemu ni kuzingirwa, nayo pia ni “ishara.” Alama ya njia iliyotangulia sheria ya Jumapili ya mwaka 321 ilikuwa Amri ya Milan, ambapo kulikuwepo mpito kutoka kwa kanisa (Smirna) lisilo na hukumu kuingia katika Pergamo, ishara ya kanisa lililoafikiana kwa maelewano.

Kwa hiyo, Amri ya Milan ni mwanzo wa mazingiro ya kiunabii, na pia ni ishara. Vilevile inaashiria mahali ambapo mwendo wa Walaodekia wa wale mia moja arobaini na nne elfu unapoingia katika mwendo wa Wafiladelfia wa wale mia moja arobaini na nne elfu.

Filadelfia na Smirna zinawakilisha makanisa mawili pekee kati ya yale makanisa saba ya Ufunuo ambayo hayana hukumu ya lawama. Ukweli huu nao unaonyesha kwamba mpito huo ni mpito wa kanisa linalopigana kuelekea kanisa linaloshinda. Mpito huo unaafikiana na Amri ya Milano, ambapo mwendo wa siku za mwisho wa wale mia moja arobaini na nne elfu unakuwa lile kanisa la nane, ambalo ni la yale saba. Filadelfia na Smirna pia ndiyo makanisa mawili pekee yanayoshindana na wale wanaodai kwamba wao ni Wayahudi, lakini kwa hakika ni wa sinagogi la Shetani.

Alama hiyo ya njia ya mwaka 313 pia inapatana na mkutano wa kambi wa Exeter uliofanyika kuanzia Agosti 12 hadi 17 mwaka 1844. Mkutano wa kambi ulipomalizika, ujumbe ule ulienea katika pwani ya mashariki ya Marekani kama wimbi kubwa la bahari hadi mlango ulipofungwa Oktoba 22, 1844.

“Kama wimbi kubwa la bahari, mwamsho huo ulienea juu ya nchi. Kutoka mji hadi mji, kutoka kijiji hadi kijiji, na hata kufika katika sehemu za mashambani zilizo mbali, uliendelea kusonga mbele, hata watu wa Mungu waliokuwa wakingojea walipoamshwa kikamilifu. Ushupavu wa dini wa kupindukia ulitoweka mbele ya tangazo hili kama vile barafu ya mapema ipoteavyo mbele ya jua lichomozalo. Waumini waliona shaka zao na fadhaa yao vimeondolewa, na tumaini na ujasiri vikahuisha mioyo yao. Kazi hiyo ilikuwa huru kutokana na misimamo hiyo ya kupita kiasi ambayo hujitokeza daima kunapokuwa na msisimko wa kibinadamu pasipo mvuto unaotawala wa neno na Roho wa Mungu. Ilifanana kwa tabia na vipindi vile vya kujinyenyekeza na kumrudia Bwana ambavyo miongoni mwa Israeli wa kale vilifuata jumbe za karipio kutoka kwa watumishi Wake. Ildhihirisha sifa zile zinazoitambulisha kazi ya Mungu katika kila zama. Palikuwa na furaha kidogo ya msisimko wa kupindukia, bali badala yake uchunguzi wa kina wa moyo, kuungama dhambi, na kuuacha ulimwengu. Maandalizi ya kukutana na Bwana ndiyo yaliyokuwa mzigo wa roho zilizokuwa katika maumivu makali. Palikuwapo maombi ya kudumu kwa ustahimilivu na wakfu usio na masharti kwa Mungu.” Pambano Kuu, 400, 401.

Kufungwa kwa mlango mnamo Oktoba 22, 1844 ni mfano wa sheria ya Jumapili itakayokuja upesi, na alama ya njia iliyotangulia mlango uliofungwa wa Oktoba 22 ilikuwa mkutano wa kambi wa Exeter. Kwa hiyo, mkutano wa kambi wa Exeter unaambatana na Amri ya Milan. Pia unaambatana na kuingia kwa ushindi kwa Kristo.

“Kililo cha usiku wa manane hakikubebwa sana kwa hoja, ingawa uthibitisho wa Maandiko ulikuwa wazi na wa kukata shauri. Kiliandamana nacho nguvu yenye kushurutisha iliyoiamsha

nafsi. Hapakuwa na shaka, wala kuuliza-uliza. Katika tukio la kuingia kwa ushindi kwa Kristo katika Yerusalemu, watu waliokuwa wamekusanyika kutoka sehemu zote za nchi ili kushika sikukuu walimiminika kwenda Mlima wa Mizeituni, na walipojiunga na umati uliokuwa ukimsindikiza Yesu, walishikwa na msukumo wa saa ile, nao wakasaidia kuikuza sauti ya shangwe, ‘Amebarikiwa yeye ajaye kwa jina la Bwana!’ [Mathayo 21:9.] Vivyo hivyo wasioamini waliomiminika kwenye mikutano ya Waadventista—baadhi kwa udadisi, wengine kwa kusudi la kudhihaki tu—waliisikia nguvu ya ushawishi iliyoandamana na ujumbe, ‘Tazama, Bwana-arusi anakuja!’” Spirit of Prophecy, volume 4, 250.

Amri ya Milan inaashiria mazingiro ya kinabii yaliyofananishwa na Nebukadneza mwaka 587 KK na Kestio mwaka 66. Mazingiro hayo mawili yalisababisha kuangamizwa kwa Yerusalemu mwaka 586 KK na mwaka 70, mtawalia. Mazingiro ya Kestio yalifikia mwisho, na miaka mitatu na nusu baadaye mazingiro yakaanza tena chini ya Tito, hivyo yakitoa kipindi cha kinabii kinachoanza na mtawala wa Kirumi wa alfa na kumalizika na mtawala wa omega. Miaka hiyo mitatu na nusu inawakilisha kukanyagwa kwa Yerusalemu na upapa, na sheria ya Jumapili iliyo karibu kuja wakati jeraha la mauti la upapa linapoponywa naye anatawala tena kwa miaka mitatu na nusu ya mfano.

Lakini ua ulio nje ya hekalu uuache, wala usiupime; kwa maana umepewa Mataifa: nao mji mtakatifu wataukanyaga kwa miguu kwa muda wa miezi arobaini na miwili. Ufunuo 11:2.

Katika mwaka 538, na kisha tena wakati wa kuja kwa sheria ya Jumapili, kukanyagwa kwa Yerusalemu huanza. Hizo sheria mbili za Jumapili ziliwakilishwa na mwaka 321, wakati Konstantino Mkuu alipopitisha sheria ya kwanza ya Jumapili. Katika mwaka 538, upapa ulipewa mamlaka ya kulitesa (kulikanyaga) kanisa la Mungu kwa muda wa miaka mitatu na nusu, kama inavyowakilishwa na historia kutoka kwa Cestius hadi Tito. Katika mwaka 538, upapa ulipitisha sheria ya Jumapili katika Baraza la tatu la Orleans. Sheria ya Jumapili inayokuja upesi hutambulisha wakati ambapo upapa hupewa tena mamlaka ya kuikanyaga hekalu (kutesa).

313 hubainisha amri ya kwanza iliyoongoza kwenye sheria ya kwanza ya Jumapili katika 321. Kisha katika 330, ufalme uligawanywa kiunabii kuwa mashariki na magharibi, hivyo kuashiria hitimisho la omega la kipindi cha pili cha mateso ya upapa ya miezi arobaini na miwili ya mfano—kipindi cha mateso na kukanyagwa chini kilichoanza katika sheria ya alpha ya Jumapili nchini Marekani.

Na malaika wa tatu akawafuata, akisema kwa sauti kuu, Mtu awaye yote akimsujudia huyo mnyama na sanamu yake, na kuipokea chapa yake katika kipaji cha uso wake, au mkononi mwake, yeye naye atakunywa katika divai ya ghadhabu ya Mungu, iliyomiminwa pasipo kuchanganywa katika kikombe cha hasira yake; naye atateswa kwa moto na kiberiti mbele ya malaika watakatifu, na mbele za Mwana-Kondoo; na moshi wa mateso yao hupanda juu milele na milele; wala hawana raha mchana wala usiku, hao wamsujudia huyo mnyama na sanamu yake, na kila aipokeaye chapa ya jina lake. Hapa ndipo penye subira ya watakatifu; hao ndio wazishikao amri za Mungu, na imani ya Yesu. Ufunuo 14:9–12.

Nchi Tambarare

Maana ya Kilatini ya ‘Milan’ ni katikati ya uwanda. Katikati ya mashariki na magharibi, katika mwaka wa 313 Konstantino wa magharibi alitafuta muungano na Licinius wa mashariki. Amri hiyo iliwakilisha jaribio la kuleta mashariki na magharibi pamoja, nayo amri hiyo ikathibitishwa kwa ndoa ya mkataba, wakati ndugu wa kambo wa kike wa Konstantino, Constantia, alipoolewa na Licinius. Hata hivyo, kama vile ndoa ya kwanza ya mkataba ya Danieli kumi na moja kati ya Waseleuki wa kaskazini na Ptolemy wa kusini, ndoa hiyo ilikuwa imekusudiwa kushindwa kadiri msemu wa kale ulivyotimizwa usemao kwamba ‘mashariki ni mashariki, na magharibi ni magharibi, wala hawa wawili hawatakutana kamwe.’

Mwaka wa ‘330’ unawasilishwa moja kwa moja katika Danieli kumi na moja mistari ya ishirini na nne, ishirini na saba, na ishirini na tisa. Hili linaleta miaka kumi na saba kutoka 313 hadi 330 ndani ya mistari wa kinabii wa Danieli kumi na moja, na kwa lazima ya kinabii linaitambulisha ndoa hiyo ya agano ya mashariki na magharibi katika 313 kuwa sambamba na ndoa ya kwanza ya agano katika sura iyo hiyo.

“Unabii ulio katika Danieli kumi na moja umekaribia sana kufikia utimilifu wake kamili. Sehemu kubwa ya historia iliyotukia katika kutimizwa kwa unabii huu itarudiwa tena.”
Manuscript Releases, namba 13, 394.

Antioko II Theos, aliyetawala kuanzia 261–246 KK, alimweka kando mke wake wa kwanza Laodike I kwa ajili ya Berenike, binti ya Ptolemy II Philadelphus wa Misri. Ndoa hiyo ilikuwa sehemu ya mapatano ya amani yaliyomaliza Vita vya Pili vya Siria mwaka 252 KK. Wakati Konstantino baadaye alipomshinda Licinio mwaka 324, ndoa hiyo ilikoma, kama vile ilivyokoma ndoa ya Antioko na Berenike, wakati Laodike, mke wa kwanza, alipomtilia Antioko sumu mwaka 246 KK. Ndoa ile iliyokuwa imeashiria mwisho wa vita vya pili vya Siria, na mauaji ya Antioko, na baadaye Berenike, mtoto wake na msafara wake wa Kimisri, viliashiria mwanzo wa vita vya tatu vya Siria. Ndoa ya mkataba ya mwaka 313 ilimaliza kipindi cha mateso kilichowakilishwa na kanisa la Smirna na kuanza kipindi cha maridhiano kilichowakilishwa na kanisa la Pergamo.

Ndoa iliyokuwa mwanzoni mwa historia ya Waseleuki ilikuwa mfano wa ndoa ya agano mwishoni mwa himaya ya Waseleuki, wakati Antioko Mkuu alipomtoa binti yake Cleopatra I kwa Ptolemy V Epiphanes. Ndoa hiyo ilifanyika Raphia mwaka 193 KK, lakini muungano huo ulikoma upesi, kama ilivyokuwa ndoa ya kwanza ya agano kati ya mfalme wa kaskazini na mfalme wa kusini. Ndoa za agano za alfa na omega za himaya ya Waseleuki zinafananisha ndoa ya agano inayotajwa baadaye katika historia ya kinabii ya Danieli 11, wakati Octavian alipomtoa dada yake Octavia Minor kwa Mark Antony mwaka 40 KK. Mark Antony na Octavian walikuwa katika mapambano ya madaraka juu ya maeneo ya mashariki na magharibi ya Rumi, yaliyokuwa yamezuka mwaka 44 KK kwa kuuawa kwa Julius Caesar. Agano la Brundisium liliwekwa katika ndoa hiyo mwaka 40 KK, na miaka minane baadaye, mwaka 32 KK, Mark Antony alimwacha Octavia rasmi na kusababisha vita vya Actium mwaka 31 KK, ambapo wote wawili, Mark Antony na Cleopatra, (Cleopatra wa mwisho kabisa), walifikia mwisho wao.

Mkataba wa ndoa wa omega wa milki ya Seleucid ulianzisha Cleopatra wa kwanza ambaye alimwakilisha kwa mfano Cleopatra wa mwisho, ambaye mistari wake wa ukoo uliunda kiungo

kuelekea mkataba wa ndoa wa kinabii wa alpha wa milki ya Roma mwaka 40 KK. Ndoa hizo tatu za mikataba ni mifano ya ndoa ya mkataba ya Amri ya Milan. Amri ya Milan huashiria mwanzo wa mazingirwa ya kinabii, inawakilisha ishara ya kinabii, huashiria mpito wa kanisa la haki kwenda kwa kanisa lisilo la haki, hivyo ikipatana na fumbo la yule wa nane aliye wa wale saba. Huashiria ndoa ya mkataba inayomaliza vita, hadi talaka ya ndoa ya mkataba, hivyo ikiashiria mwanzo wa vita. Katika ndoa zile mbili za Kirumi, talaka husababisha kuunganishwa kwa milki. Mwaka 313 pia huashiria mkutano wa kambi wa Exeter ambapo utangazaji wa ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane huanza na huongoza hadi kwenye mlango uliofungwa wa Oktoba 22.

Tutaendelea kuzingatia kweli hizi katika makala inayofuata.